

Kulšana SIA ZS Veģi, vienā ko LPKS Abra saimniecībā, notiek, kombainam neapstājoties. Graudus no savācējpiekabes ved uz lauka malā stāvošajām kravas automašīnām. SIA ZS Veģi 2007. gadā bija viena no pirmajām saimniecībām Latvijā, kas ieviesa šādu kulšanas tehnoloģiju. Tā taupa laiku un mazāk noblietē augsni.

– Veicam analīzes katrai atvestajai kravai. Vienas analīzes veikšanai vidēji vajag 15 minūtes. No katras atvestās kravas vienu paraugu paņem analīzēm, otru noliek rezervei, ja vēlāk rodas domstarpības un nepieciešama neatkarīga kontrole. Kravas izkraušana notiek ātri.

– Kā kooperatīvā vērtē Zaļā kursa nosacījumus?

– Droši varu teikt, ka mēs jau virzāmies uz šo kursu un sen izpildām nosacījumus, kurus turpmāk ir iecerēts iekļaut kā obligātus. Saimnieki ievieš augsnes minimālās apstrādes tehnoloģijas, vairākās saimniecībās jau veic tiešo sēju. Nav saprotams, ko vēl var mazināt, ja herbicīdus, insekticīdus un fungicīdus lietojam vien tik, cik ir atļauts, minimālās devas, ja nepārtraukti no AAL reģistra izņem dabai un cilvēkiem nedrošos AAL. To vietā ir citi, kuru cena palielinās vismaz par 30%. Tas liek mums katram vēl un vēlreiz izvērtēt AAL un minerālmēslu lietošanas daudzumu un nepieciešamību. Turklāt visi kooperatīva biedri dzīvo laukos, ikvienam ap māju ir graudaugu un rapšu lauki. Tās ir saimniecības, kurās domā par savu un savu bērnu nākotni, rūpējas par apkārtējo vidi. Paši te dzīvojam un strādājam ilgtspējīgai nākotnei. Apkārt zied griķi, saulespuķes, āboliņu lauki, facēlija – bitēm un putniem draudzīgi. Ja kaltē pieņemam deviņu veidu kultūras, ko nokuļ kooperatīva biedri, – noteikti varam runāt par augu daudzveidību kooperatīva biedru saimniecībās. Kooperatīva biedru saimniecību platību palielinājums, ES fondu līdzfinansējuma saņemšana saimniecību modernizācijai noteikti ir pierādījums, ka ejam pareizu ceļu, ka esam spējīgi ražot kvalitatīvu

produkciju un dzīvot sakoptā, mums pašiem patīkamā apkārtējā vidē.

Kāds ir risinājums iecerētajiem ierobežojumiem? Ja fungicīdu pret augu slimībām nelietos, augi slimos, raža nogatavosies agrāk, tās būs mazāka un nekvalitatīva. Papildus ražas zudumiem slimību, īpaši fuzariozes, ierosinātājsēnes savos dzīvības procesos veido toksiskas vielas. Šie mikotoksīni noteiktās devās ir kaitīgi gan cilvēku, gan dzīvnieku veselībai. Bet katram ir izvēle – sēt un kult vai sēt, rūpēties par augu un tad kult, rūpēties par augsnes auglību vai to noplicināt – maldīgi domāt, ka, katru gadu kuļot ražu, augsnes nemēslojot, augsnes auglība tiek saglabāta. Tikai rezultāts – peļņa un izaugsmes iespējas, kā arī tirgus prasības – noteiks audzēšanas tehnoloģiju katrā saimniecībā. Mākslīgi uzspiežot kaut ko vienu, bez alternatīvām, rezultātus nevar sasniegt, tāds ir mans uzskats. Ja vēlamies strauji pāriet uz Zaļo kursu, ir jābūt bāzei – reģistrētiem bioloģiskiem mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļiem, izveidoti un Latvijā piemērotai tehnoloģiju izstrādei, konsultācijām, pieredzes apmaiņas organizēšanai ar citu valstu attīstītām bioloģiskām saimniecībām. Taču pagaidām vēl tālu no šīs bāzes alternatīvai bioloģiskai ražošanai. Rapšu audzēšana bioloģiski nav iespējama kaitēkļu dēļ.

Kādas ir alternatīvas gan augu sekai, gan naudas makam, lai laukos gribētu dzīvot un strādāt arī nākamās paaudzes – šie ir jautājumi, kas jāsaprot un jārisina. Raža bioloģiski audzētām auzām vidēji 1,5–2,5 t/ha pret 4,5–6,5 t/ha lielu ražību konvencionālā saimniecībā. Tālāk jau darbojas matemātika

un pirktspēja, pieprasījums un piedāvājums. Jābūt abām iespējām ražot. Pircēja maciņš un dzīvesveids noteiks, kuru pārtiku bez AAL atliekām pirkt – konvencionāli vai bioloģiski ražotus pārtikas produktus.

Ir iespējas dažādot un pilnveidot augu seku – vienu gadu sēt tikai āboliņu, neiegūt ražu, palielināt slāpekļa krājumus augsnē, tomēr šajā gadījumā pārējiem četriem gadiem ir jāakumulē šā viena gada ienākumu neesamība.

Vēl viena iespēja – audzēt un ieart starpkultūras. Riski ir, tomēr garos siltos rudenos var sasniegt rezultātus – Vidzemē kulšana notiek pat līdz 14 dienām ilgāk nekā Zemgalē un Kurzemē, tāpēc starpkultūra nereti tikai sadīgst un izaug līdz 2–4 lapām. Tas būtisku uzlabojumu augsnei nedod, bet izdevumus lauksaimnieka maciņam gan. Ne āboliņš, ne arī starpkultūras papildus fosforu un kāliju augsnei nedod, tām cita nozīme kopējā augsnes aizsardzībā.

Veltīgi runāt par to, ka lauksaimnieki saņem subsīdijas un brauc ar *džipiem* – tas ir smags, risku pilns darbs, neskatot stundas skaistākajā laikā – no aprīļa līdz oktobrim. Bet tas ir svētīgs darbs – tiek nodrošināta pārtika cilvēkiem, un tas ir jānovērtē.

– Ir iecerēts, ka viena saimniecība varēs darboties gan ar konvencionālo, gan arī ar bioloģisko metodi. Kas Latvijā notiks ar bioloģisko graudu platībām?

– Var darboties ar abām metodēm, tomēr produktu nepieciešamību nosaka tirgus. Ražojošās saimniecības attīstīsies, jo attīstās tehnoloģijas. Bioloģisko lauksaimniecību imitējošās saimniecības – sēj, kuļ, ja sanāk – pļauj, dažas aitas ganās aizaugušā zālē – samazināsies, jo subsīdiju summa un cena par produkciju nepieaug proporcionāli.

– Kā šābrīža situācijā aukopjiem iespējami vairāk mazināt riskus? Kā šo risku mazināšanā var palīdzēt kooperatīvs?

– Par to jau nedaudz runājām iepriekš. Ir jāizmanto uzkrātā pieredze un zināšanas, kā arī jāsadarbomas savā starpā un ar kooperatīvu. Mūsu kooperatīvs dod padomus, veic kopējus iepirkumus un piedāvā graudu glabāšanas iespējas. Sējumu apdrošināšana ir viens no būtiskiem risku mazināšanas līdzekļiem, tāpēc ir ļoti būtiski vajadzīgs atbalsts šim pasākumam arī turpmāk..

– Kādas ir kooperatīva Abra nākotnes ieceres?

– Vērtējam vēl vienas kaltes būvniecību. Projekts jau ir apstiprināts, tomēr patlaban nav situācija, kad gribētos plānot un paredzēt... Šis ir izdzīvošanas laiks. Ļoti svarīgi ir sadarboties, dalīties pieredzē, palīdzēt cits citam, uzturēt cilvēciskas attiecības un doties palīgā otram grūtā brīdī. **a**